

Wyrok z dnia 15 października 2007 r.

II PK 44/07

Dodatek za jednoosobową obsługę trakcyjną, dodatek kilometrowy za pracę trakcyjną oraz dodatek za pracę w warunkach uciążliwych, przysługuje maszyniście wyłącznie za czas obsługi pojazdu trakcyjnego, nie zaś za czas dojazdu do miejsca przyjęcia lokomotywy, czas oczekiwania na przyjęcie lokomotywy oraz czas przejścia i zdania pojazdu (art. 128 k.p. w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy, Dz.U. Nr 62, poz. 289 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Roman Kuczyński (sprawozdawca), Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 15 października 2007 r. sprawy z powództwa Janusza G. przeciwko PKP CARGO SA w W. Zakładowi Taboru w S. o zapłatę, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 13 października 2006 r. [...],

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e

Powód Janusz G. wniósł o zasądzenie od pozwanego zakładu pracy - PKP CARGO SA w W. Zakładu Taboru w S. kwoty 10.237,21 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia. Powód był zatrudniony w pozwanym zakładzie pracy na stanowisku maszynisty pojazdu trakcyjnego w oparciu o indywidualny rozkład czasu pracy. Wynagrodzenie za czasu pracy obejmujący czas obsługi pojazdu trakcyjnego było pomiędzy stronami bezsporne. Sporne było zaś wynagrodzenie za czasu pracy powoda

za okresy: oczekiwania na przydzielenie pojazdu trakcyjnego, jazdy w charakterze pasażera do innej stacji w celu przydzielenia pojazdu trakcyjnego do obsługi, oczekiwania na stacji zwrotnej lub w zwrotnym zakładzie taboru na przydzielenie pojazdu trakcyjnego do obsługi, oczekiwania po zakończeniu wszystkich czynności związanych ze zdaniem pociągu lub pojazdu trakcyjnego w stacji zwrotnej lub w zwrotnym zakładzie taboru, łącznie z okresem jazdy w charakterze pasażera do stałego miejsca pracy określonego w umowie o pracę. Za wyżej wskazany czas pozostawania do dyspozycji pracodawcy, kiedy nie wykonywał czynnie pracy maszynisty powód domagał się dodatków za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, uciążliwych lub niebezpiecznych, dodatku kilometrowego oraz za jednoosobową obsługę trakcyjną na zasadach wskazanych w § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie sposobu ustalenia wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy. Na podstawie § 37 Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zatrudnionych przez Pracodawców Zrzeszonych w Związku Pracodawców Kolejowych (zawartego 2 grudnia 2002 r. a obowiązującego od 1 stycznia 2003 r.), § 11 Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zatrudnionych przez Zakłady PKP CARGO Spółka Akcyjna (zawartego 29 października 2004 r., a obowiązującego od 1 stycznia 2005 r.), § 11 Regulaminu Wynagradzania dla Pracowników Zatrudnionych przez Spółkę PKP CARGO Spółka Akcyjna (obowiązującego od 1 lipca 2003 r.) - strona pozwana czas pracy sporny w sprawie traktowała jako zwykły czas pracy pracownika zatrudnionego na stanowisku maszynisty pojazdu trakcyjnego. Wynagrodzenie powoda za wyżej wskazany czas pracy wyliczone zostało przez pracodawcę według ogólnych zasad wynagradzania, tj. jako wynagrodzenie zasadnicze wynikające z kategorii zaszeregowania pracownika, powiększone o dodatki według zasad ich przyznawania, bez uwzględnienia jednak zasad określonych w § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. Nr 62, poz. 289 ze zm.).

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2006 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo. W ocenie Sądu Rejonowego przepisy § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie sposobu ustalenia wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy (...) nie znajdowały zastosowania w przedmiotowej sprawie i nie mogły stanowić pod-

stawy do obliczenia należnego powodowi spornego wynagrodzenia opisanego w pozwie. Według Sądu orzekającego nie zachodził w niniejszej sprawie, wskazany w tym przepisie, stan zwolnienia od pracy, jak również stan niewykonywania pracy. Powód bowiem z chwilą stawienia się do stacji macierzystej do zakończenia służby w tym miejscu pozostawał w pracy w rozumieniu art. 128 § 1 k.p. i wykonywał swoje obowiązki maszynisty określone umową o pracę, choć ze zmienną wysokością wynagrodzenia, w zależności od tego czy w czasie pracy zachodziły, czy też nie dodatkowe czynniki pracy, warunkujące obowiązek wypłacenia dodatkowych świadczeń pieniężnych.

Powyższy wyrok powód zaskarżył apelacją.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 13 października 2006 r. oddalił apelację, przyjmując za właściwe stanowisko Sądu pierwszej instancji w tej sprawie. W ocenie Sądu w żaden sposób nie można było powyższych okresów zaliczyć do czasu niewykonywania pracy, o których mowa w § 5 rozporządzenia, a tym samym przyznać powodowi za powyższe okresy żądane dodatki. Wskazać należy, iż wysoce nieprawidłowa byłaby sytuacja, w której powodowi wypłacano by dodatek za jednoosobową obsługę trakcyjną, dodatek kilometrowy za pracę trakcyjną maszynisty oraz za pracę w warunkach uciążliwych za sporne okresy, a więc za czas kiedy w rzeczywistości nie wykonywał pracy trakcyjnej maszynisty, a jedynie zmierzał do miejsca wykonywania pracy (pozostając jednak w tym czasie w dyspozycji pracodawcy).

Skargę kasacyjną od powyższego wyrok wniósł powód zarzucając mu naruszenie prawa materialnego - § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy, art. 9, art. 80 oraz art. 128 § 1 k.p., poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie prawa procesowego przez niewłaściwe zastosowanie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 316 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Czasem pracy (zgodnie z legalną definicją zawartą w art. 128 k.p.) jest czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji pracodawcy w zakładzie lub innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy. Okres pozostawania w dyspozycji praco-

dawcy rozpoczyna się z chwilą stawienia się pracownika w zakładzie lub innym miejscu wyznaczonym do świadczenia pracy; kończy z upływem dniówki roboczej lub wyjątkowo później - w momencie zaprzestania wykonywania dodatkowych czynności zleconych przez pracodawcę (w razie polecenia pracy w godzinach nadliczbowych). Czas pracy regulują źródła prawa zróżnicowane hierarchicznie. Powszechnie normują go przepisy Kodeksu pracy. W ramach ogólnej, kodeksowej regulacji dopuszczalne jest odmienne unormowanie niektórych kwestii dotyczących czasu pracy przepisami branżowymi lub zakładowymi, z zastosowaniem jednak zasady uprzywilejowania (art. 9 k.p.). Ta „decentralizacja” regulacji pozwala na uwzględnienie specyfiki przedmiotowego zakresu (profilu) działalności zakładu, swoistości poszczególnych jego części i stanowisk pracy.

W niniejszej sprawie pozwany zakład pracy zaproponował powodowi zatrudnienie na stanowisku maszynisty pojazdu trakcyjnego w miejscowości K.W., z wynagrodzeniem zasadniczym w określonej grupie zaszeregowania oraz premią regulaminową. Powód pracę na stanowisku maszynisty świadczył w oparciu o indywidualny rozkład czasu pracy, przy czym praca ta była wykonywana w ramach zaplanowanego dobowego wymiaru czasu pracy. Pozostałe elementy wynagrodzenia i świadczenia miały przysługiwać powodowi w wysokości i na zasadach określonych postanowieniem Regulaminu Wynagradzania dla Pracowników Zatrudnionych przez Spółkę PKP CARGO SA. Powód przyjął wyżej wymienione warunki zatrudnienia. W ramach zaplanowanego dobowego wymiaru czasu pracy pracownicy zatrudnieni na takim stanowisku pracy (w tym powód) wykonywali pracę, która polega między innymi na obsłudze pojazdu trakcyjnego; co istotne na zaplanowany przedmiotowy dobowy wymiar czasu pracy składały się także okresy, które nie były bezpośrednio związane z czynnościami obsługi (prowadzenia) pojazdu trakcyjnego. Do czynności tych należały: dojazd powoda (członka drużyny trakcyjnej) jako pasażera z lokomotywowni macierzystej w K.W. do miejsca przyjęcia lokomotywy i ewentualnie z powrotem do momentu zdania lokomotywy oraz czas oczekiwania na przyjęcie pojazdu, czas przyjęcia i zdania pojazdu. W niniejszym stanie faktycznym sprawy - w przeciwieństwie do sugestii powoda - nie zachodziła sytuacja pozwalająca uznać wyżej wymienione czynności związane z „czynnym” podjęciem obowiązków maszynisty (obsługa pojazdu) za czas niewykonywania pracy, skoro o niewykonywaniu pracy można zasadnie mówić tylko wówczas, gdy pracownik zwolniony jest z obowiązku gotowości do świadczenia pracy. W niniejszej sprawie pracodawca zaliczał do dobowego czasu

pracy powoda okres gotowości do świadczenia pracy przed i po planowanej obsłudze pojazdu trakcyjnego przez powoda. Ponadto okres dojazdu do miejsca przejęcia obowiązków związanych z obsługą pojazdu trakcyjnego nie może być traktowany jako czas, w którym pracownik może nim swobodnie dysponować, co potwierdza fakt, że w tym czasie pozostawał w dyspozycji pracodawcy. Odmienne zachowanie powoda w wyżej wymienionym okresie (np. poprzez opuszczenie stanowiska pracy) mogłoby zniweczyć podstawowe obowiązki związane z pracą na stanowisku maszynisty. Innymi słowy, w wyżej wymienionych okresach powód nie mógł swobodnie dysponować swoim czasem. Dlatego czynności w postaci dojazdu powoda (członka drużyny trakcyjnej) jako pasażera z lokomotywni macierzystej w K.W. do miejsca przyjęcia lokomotywy (i ewentualnie z powrotem do momentu zdania lokomotywy oraz czas oczekiwania na przyjęcie pojazdu, czas przyjęcia i zdania pojazdu zgodnie z art. 128 k.p.) wykazywane były w czasie, w którym powód pozostawał w dyspozycji pracodawcy w zakładzie lub innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy. Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że sporny okres w niniejszej sprawie został właściwie uznany przez Sądy orzekające za czas pracy powoda w ramach zaplanowanego dobowego wymiaru czasu pracy. Z powyższego stanu faktycznego nie można wyprowadzić wniosku, iż powyższe okresy podlegają zaliczeniu do czasu niewykonywania pracy, o których mowa w § 5 rozporządzenia, a tym samym przyznać powodowi za powyższe okresy wyżej wskazane dodatki. Ponadto pracodawca w spornym okresie nie zwolnił powoda z obowiązku świadczenia pracy, lecz przeciwnie, tak zorganizował system pracy powoda, że w godzinach pracy powód miał za zadanie dojechać jako pasażer z lokomotywni macierzystej w K.W. do miejsca przyjęcia lokomotywy i być gotowym do jej prowadzenia, a następnie po zakończeniu przewidzianej dla niego trasy, był obowiązany do zdania pojazdu innemu pracownikowi. Sąd Najwyższy zgadza się ze stanowiskiem Sądów orzekających w tej sprawie, że wynagrodzenie powoda za wyżej wskazany czas pracy wyliczone zostało prawidłowo przez pracodawcę według ogólnych zasad wynagradzania, tj. jako wynagrodzenie zasadnicze wynikające z kategorii zaszeregowania pracownika, powiększone o dodatki według zasad ich przyznawania, bez uwzględnienia jednak zasad określonych w § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewi-

dzianych w Kodeksie pracy. Dlatego nie było zasadne żądanie powoda w przedmiocie zasądzenia dodatków: za jednoosobową obsługę trakcyjną, dodatku kilometrowego, za pracę trakcyjną maszynisty oraz za pracę w warunkach uciążliwych (w spornych okresach) skoro dodatki te przysługiwały wyłącznie za pracę maszynisty związaną z obsługą pojazdu trakcyjnego.

Powód wskazał także, że na skutek dokonania przez Sąd Okręgowy oceny dowodów z naruszeniem reguł omawianych w art. 233 k.p.c. doszło do uchybienia, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Odnosząc się do powyższego zarzutu wskazać należy na treść art. 398³ § 3 k.p.c., zgodnie z którym podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Skarżący nie może zatem powoływać się skutecznie na brak wszechstronnego i wnikliwego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, ponieważ zakres ten nie jest objęty kognicją Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym. Takie stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05 (Biuletyn SN 2005 nr 12, poz. 8).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====